

Handläggare
Julia Böhrer
Telefon: 08-50802045**Till**
Järva stadsdelsnämnd

Handlingsplan för romsk inkludering

Svar på remiss från kommunstyrelsen, diarienummer KS
2025/809

Förvaltningens förslag till beslut

1. Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen
2. Järva stadsdelsnämnd beslutar om omedelbar justering

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat Handlingsplan för romsk inkludering 2030 till Järva stadsdelsnämnd. Handlingsplan för romsk inkludering 2030 syftar till att stärka Stockholm stads arbete för romsk inkludering och riktar sig mot samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Handlingsplanen sträcker sig till år 2030. Förvaltningen ställer sig positiv till handlingsplanen och anser att den konkretiserar vad förvaltningens verksamheter förväntas genomföra i det fortsatta arbetet med romsk inkludering. Förvaltningen lämnar i ärendet förslag till förtydliganden och tillägg som kan stärka handlingsplanens fokus på förändrade arbetssätt och vikten av att skapa utrymme för reflektion i MR-arbetet.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat Handlingsplan för romsk inkludering 2030 till Järva stadsdelsnämnd. Av Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna framgår att programmet ska fungera som paraply för sex tillhörande handlingsplaner, varav en ska behandla romsk inkludering. Handlingsplan för romsk inkludering 2030 ersätter Stockholms stads strategi för romsk inkludering 2018–2022.

Järva stadsdelsförvaltning
Avdelningen för administration och stadsmiljöElinsborgsbacken 3
Box 4066
163 04 Spånga
Växel 08 508 01 000
Fax
jarva@stockholm.se

Historik

År 2006 tillsatte regeringen delegationen för romska frågor vars syfte var att driva på arbetet med att förbättra romers situation i Sverige. Delegationen lämnade i sitt betänkande *Romers rätt – en strategi för romer i Sverige* bl.a. förslaget om en strategi som ska säkerställa romers mänskliga rättigheter. År 2012 beslutades om en

samordnad och långsiktig tjugoårig strategi för romsk inkludering 2012–2032 med det övergripande målet om att den rom som fyller 20 år 2032 ska ha likvärdiga möjligheter i livet som den som är icke-rom. Den tjugoåriga strategin ska ses som en förstärkning av minoritetspolitiken som gäller för de fem nationella minoriteterna. Strategin tar sin utgångspunkt i olika rättigheter enligt internationella överenskommelser om mänskliga rättigheter, dvs. rätten till utbildning, arbete, bostad, bästa möjliga hälsa, social omsorg och trygghet, språk, kultur samt föreningsfrihet. Romsk delaktighet och romskt inflytande ska genomgående säkerställas i arbetet. Regeringens strategi konstaterar även att kommuner har en central roll i arbetet med att främja romsk inkludering och betonar vikten av att kommunerna tar ett eget aktivt ansvar för att i sina ordinarie verksamheter uppmärksamma och säkerställa romers tillgång till sina rättigheter.

Stockholms stad beslutade 2018 om en stadsövergripande strategi för romsk inkludering som har sin utgångspunkt i den nationella strategin. Den har varit vägledande för stadens arbete för romsk inkludering.

Handlingsplan för romsk inkludering 2030 bygger vidare på erhållen kunskap och insatser som genomförts och förstärker arbetet med mål som ska bidra till stadens arbete med att motverka antiziganism och främja romsk inkludering. Handlingsplanen tar sin utgångspunkt i den svenska strategin såväl som EU-kommissionens strategiska ramverk för romsk inkludering.

Under framtagandet av handlingsplanen har synpunkter inhämtats från Kommunstyrelsens referensgrupp för romsk inkludering. Företrädare för den romska minoriteten har påtalat att ytterligare insatser krävs såsom att öka medarbetares kunskap om antiziganism och minoritetsstress, öka förståelse för romers situation och möjliggöra för ett likvärdigt bemötande samt stärka romers möjlighet till delaktighet och inflytande.

Ärendet

Handlingsplan för romsk inkludering 2030 syftar till att stärka Stockholm stads arbete för romsk inkludering och riktar sig mot samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Handlingsplanen sträcker sig till år 2030. Det övergripande målet med handlingsplanen är: *Staden säkerställer romers lika tillgång till de mänskliga rättigheterna genom att motverka antiziganism och främja romsk inkludering.* Fokus för handlingsplanen är framför allt arbete mot diskriminering av romer och insatser för de romer som befinner sig i ett socialt och ekonomiskt utanförskap.

Handlingsplanen är kopplad till Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna (MR-programmet) och utgår från MR-programmets tre fokusområden: kunskap och information, välfärd och service och delaktighet och inflytande. Till varje fokusområde hör ett antal mål uppdelade i effektmål och resultatmål. I handlingsplanen beskriver effektmålen den övergripande och långsiktiga förändring som eftersträvas. Resultatmålen är den direkta förändring som ska genomföras i stadens verksamheter:

- **Kunskap och information**

- Stadens medarbetare bemöter romer respektfullt och anpassat efter individens behov.
 - Stadens medarbetare har goda kunskaper om romers levnadsvillkor och utsatthet för antiziganism och hur detta kan samspela med andra diskrimineringsgrunder.
 - Stadens medarbetare har goda kunskaper om romers rättigheter som nationell minoritet och vad det innebär för verksamheternas skyldigheter.
- Staden når romer med information om deras rättigheter och om stadens utbud av välfärd och service.
 - Stadens verksamheter arbetar uppsökande för att nå målgruppen med information om deras rättigheter samt med stöd och vägledning om stadens verksamheter.

- **Välfärd och service**

- Staden säkerställer romers lika tillgång till förskola, skola, idrott, kultur och fritid, socialtjänst, äldreomsorg, bostad och arbetsmarknadsinsatser som övriga stockholmare.
 - Stadens verksamheter identifierar och vidtar åtgärder mot eventuella normer och arbetssätt i verksamheten som riskerar att exkludera romer.
 - Stadens verksamheter undersöker behov av, utvecklar och utvärderar målgruppsanpassade arbetssätt.
 - Stadens verksamheter har långsiktiga samarbeten med det romska civilsamhället kring åtgärder som bidrar till romers lika tillgång till välfärd och service samt genomför insatser som underlättar för det

- romska civilsamhället att söka olika former av föreningsstöd.
- Verksamheter och offentliga miljöer i staden är trygga för romer.
 - Stadens verksamheter undersöker och vidtar åtgärder utifrån vad som skapar trygghet för romer i stadens verksamheter och offentliga miljöer.
 - Stadens verksamheter utvecklar mötesplatser för romer.
 - Stadens verksamheter synliggör – både fysiskt och digitalt – kunskap och förståelse för romers behov och utsatthet.
 - **Delaktighet och inflytande**
 - Verksamheter och offentliga miljöer i staden är trygga för romer.
 - Stadens verksamheter säkerställer delaktighet och inflytande genom samråd utifrån stadens Struktur för delaktighet och inflytande för nationella minoriteter, samt utifrån romers behov och önskemål.
 - Verksamheter som möter invånare har god kunskap om romers upplevelser av stadens välfärd och service.
 - Staden inhämtar systematiskt erfarenheter från individer som nyttjar verksamheter som berör romer och vidtar åtgärder utifrån det.

Avsikten med målen är att skapa en tydlig styrning och samtidigt en flexibilitet för nämnder och bolagsstyrelser att utifrån sina verksamhetsområden själva ta fram aktiviteter för att uppnå målen. Enligt handlingsplanen ska nämnder och bolagsstyrelser i samband med ordinarie uppföljningsprocesser synliggöra resultat och utmaningar i arbetet med romsk inkludering.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen administration och stadsmiljö.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till handlingsplanen och anser att den konkretiserar vad förvaltningens verksamheter förväntas genomföra i det fortsatta arbetet med lika rättigheter för romer.

Förvaltningen ser positivt på sättet som handlingsplanen lyfter vikten av att anta ett normkritiskt perspektiv. Enligt

handlingsplanen ska verksamheter som en del av arbetet med fokusområdet *Välfärd och service* identifiera och vidta åtgärder mot eventuella normer och arbetssätt i verksamheten som riskerar att exkludera romer. Förvaltningen anser att det här även skulle kunna förtydligas i beskrivningen av fokusområdet *Kunskap och information*. Utöver att medarbetare deltar på utbildningstillfällen och höjer sin kunskap skulle handlingsplanen även här kunna påtala betydelsen av att arbetslag och arbetsplatser skapar utrymme att reflektera över sitt arbete utifrån den nya kunskapen. På så sätt länkas arbetet med de olika fokusområdena samman och det blir tydligare hur genomförandet kräver förändrade arbetssätt snarare än enskilda aktiviteter.

Förvaltningen anser därtill att innebörden av ett intersektionellt perspektiv kan förtydligas i handlingsplanen och/eller genom hänvisning till vidare läsning. Normkritik och intersektionalitet kan som teori och metod bli utgångspunkt och stöd i arbetet med att anta nya arbetssätt bortom enskilda aktiviteter och insatser.

Intersektionalitet pekar på hur konstruktionen av makt och ojämlikhet pågår hela tiden och involverar individer, ideologier, vedertagen kunskap och diskurser. Som teori och metod påtalar intersektionalitet vikten av att reflektera över hur makt blir till, och identifiera centrala maktordningar (så som kön, klass, etnicitet) i processer som skapar och upprätthåller maktrelationer och ojämlikhet. Arbetet med att förverkliga de mänskliga rättigheterna handlar om att förändra/utmana historiska och samtida relationer av makt och ojämlikhet. Det handlar även om att vara uppmärksam på hur maktrelationer, maktutövning och ojämlikhet tar sig i nya uttryck. Stadens verksamheter är inbegripna i att skapa och upprätthålla maktrelationer och MR-arbetet kräver utrymme för kritisk reflektion kring välfärdens, den offentliga verksamhetens, roll i att legitimera/naturalisera och/eller motverka ojämlikhet. Förvaltningen anser att handlingsplanen, genom att lyfta fram och förtydliga begreppet intersektionalitet, kan bidra till en ökad förståelse för vikten av att skapa den här sortens utrymme att kritiskt reflektera över arbetet och dess effekter.

I handlingsplanen anges i avsnittet om ansvarsfördelning att "förskolenämnden, socialnämnden och äldreomsorgsnämnden har ett särskilt ansvar att stödja och samordna stadsdelsnämndernas arbete med målen inom sina respektive verksamhetsområden".

Förvaltningen anser att det i handlingsplanen bör förtydligas vad detta stöd och denna samordning mer specifikt kan handla om i det fortsatta arbetet med lika rättigheter för romer.

Förvaltningen föreslår att Järva stadsdelsnämnd godkänner tjänsteutlåtandet och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Toni Mellblom
Stadsdelsdirektör
Järva stadsdelsförvaltning

Jonas Eliasson
Avdelningschef
Järva stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Handlingsplan för romsk inkludering 2030
2. Följebrev - Handlingsplan för romsk inkludering 2030

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Toni Mellblom, Stadsdelsdirektör	2025-11-04
Jonas Eliasson, Avdelningschef	2025-11-04